

Başvuru Numarası : 2020 / 397
Toplantı Tarihi / Sayısı : 08.09.2020 / 135
Karar Numarası : 2020 / 193
Başvuran : E.U.
Adres : ...
Muhatap : ... Belediyesi
Adres : ...

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Karara konu başvuru, ... ili K. mahallesinde ikamet eden ve ... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunan E.U.'nun; seçimlerde siyasi tercihlerini başka bir partiden yana kullandıklarından dolayı, ... Belediyesi tarafından mahallelerine ulaşım hizmeti sağlanmadığı iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURUNUN İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru 26/03/2020 tarihinde yapılmış ve 397 sayı ile kayda alınmıştır.

3. Başvuru dilekçesinin yapılan ön incelemesinde başvurunun ön inceleme şartlarını taşıdığı tespit edilmiş ve başvuru esas incelemesi için Ayrımcılıkla Mücadele ve Eşitlik Birimine gönderilmiştir.

4. Başvuran dilekçesinde özetle; ... ili K. ilçesine bağlı K. köyünde ikamet ettiğini, 2014 yılı öncesine kadar köylerinde özel yâda kamuya bağlı ulaşım hizmeti sunan bir ulaşım hattının bulunmadığını, köy sakinlerinin kendi imkânlarıyla ihtiyaçlarını karşıladıklarını fakat herkesin aynı imkâna sahip olmadığını; 2014 mahalli idare seçimleriyle birlikte ... Büyükşehir Belediyesinin kurulduğunu, yasayla birlikte K.'nin da köy statüsünün kaldırılarak mahalleye dönüştüğünü ve hizmet alımı bakımından ilçe ve büyükşehir belediyesine bağlı hale geldiğini fakat 2014 yılından itibaren geçen 6 yıllık süre zarfında ... Belediyesi'nin görev ve sorumluluğunda olan ulaşım hizmetinin mahallelerine sunulmadığını belirtmiştir. Başvuran, K.'nin şehir içi ulaşım ağına dahil edilmesi için bir çok mahalle sakiniyle birlikte ... Belediyesi'ne bireysel ve toplu şekilde dilekçeyle başvurduklarını, konuyla ilgili belediye çağrı merkezine taleplerini defalarca ilettiklerini; .. Valisi, K. İlçe Kaymakamı ve İlçe Belediye Başkanıyla görüşerek konuyu Büyükşehir Belediye Meclisi gündemine taşıdıklarını fakat bütün çabalara rağmen bir sonuç alamadıklarını çünkü K. sakinlerinin seçimlerde iradesini X partisinden yana kullandıklarını ve bu durumun Y partili ... Belediyesi'ni rahatsız ettiğini bu yüzden de siyasi temelde ayrımcılığa maruz kaldıklarını iddia etmiştir.

5. Başvuran dilekçesinde, ... Belediyesi Ulaşım Daire Başkanlığı'nın K. Mahallesini şehir içi ulaşım planına dâhil etmemek için, 21/02/2020 tarih ve 36924739-622,01.E 8183/5224 sayılı yazısında mahalleye ilgili "Kentsel doku özelliği bulunmayan dağınık yerleşim birimlerine sürdürülebilir ve maliyeti karşılanabilir toplu taşıma hizmeti verilememektedir." ve "K. Mahallesine ulaşım hizmeti sunulması ile ilgili talep, bölgenin topoğrafik yapısı, yol durumu, yolculuk talepleri, hat açma kriterleri göz önünde

bulundurulduğundan uygun değerlendirilmemektedir.” ifadelerini kullandığını; yazıda yer alan “kentsel doku özelliği bulunmayan dağınık yerleşim yeri” ifadesinin dışlayıcı, kırsalda yaşayan halkı hakir gören bir anlayışın ürünü olduğunu, bunun ulaşım hizmetinin verilmemesine bir gerekçe olamayacağını ayrıca ret gerekçesi için ileri sürülen bölgenin topoğrafik yapısı, yol durumu gibi olguların gerçeği yansıtmadığını, aynı topoğrafik yapıya sahip Ç., K., M., E. gibi yoğun olarak Y partisine oy vermiş mahallelerin şehir içi ulaşım ağına dahil edilirken siyasal tercihini X partisinden yana kullanan K., Ç., D. gibi mahallelerin şehir içi ulaşım ağına dahil edilmeyerek negatif ayrımcılığa maruz kaldıklarını iddia etmiştir.

6. 6701 sayılı Kanun’un 18’inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ayrımcılık iddiasına muhatap olarak gösterilen ... Belediyesi’nden başvuranın iddialarıyla ilgili olarak yazılı görüş talep edilmiştir. ... Belediyesi yazılı görüşünü 05/05/2020 tarihinde sunmuştur.

7. Muhatap taraf, başvuranın iddialarına ilişkin verdiği yazılı görüşünde; ... Belediye Meclisi’nin 14/05/2015 tarihli ve 169 sayılı kararıyla, özel taşımacılık statüsü bünyesindeki kooperatif, birlik ve köy statülü araçların Özel Toplu Taşıma Aracı (ÖTTA) haline dönüştürme kararı aldığını, ... ili genelinde ... plaka grubuyla yolcu taşımacılığı yapan taşımacıları, ... plaka grubuna dönüştürerek büyükşehir belediyesinin denetimine aldıklarını; kamu ve özel sektör işbirliğiyle, ulaşım hizmetinde kullanılan araçları engelli bireylerin erişimine uygun, elektronik bilet özelliği olan, online izlenebilir ve denetlenebilir sisteme sahip, indirimli ve ücretsiz seyahat hakkı bulunan vatandaşların yararlanabileceği daha modern ve daha güvenli araçlar haline getirmeyi planladıklarını; bu bağlamda K. ilçesinde İl Trafik Komisyonu’nun aldığı kararlar doğrultusunda, S:S ... No’lu K. Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi bünyesinde ... plaka grubunda yolcu taşımacılığı faaliyeti gösteren araçların, Ulaşım Koordinasyon Merkezi (UKOME) Kurulunun 18/18/2016 tarih ve 2016/7-266 sayılı kararı ile ... Belediyesi’nin denetim yetkisinde bulunan Özel Toplu Taşıma Aracı statüsüne dönüştüğünü ve bu araçların ... ve ... ilçeleri (... mahalleleri) güzergahında hizmet verdiğini, K. bölgesinin yolcu yoğunluğu ve yolculuk taleplerinin sürdürülebilir toplu taşıma kriterlerini sağlamadığı için K. Mahallesinin (... mahalleleri) güzergahındaki yolcu taşıma hattına dahil edilemediğini ifade etmiştir.

8. Muhatap, toplu taşıma hizmetlerinde kullandıkları araçları ... Kent Hizmetleri İnşaat Turizm Taşımacılık ve İşletmecilik Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketten tedarik ettiklerini, toplu taşıma hizmeti bulunmayan mahallelere araç sayılarına bağlı olarak kademeli bir şekilde ulaşım hizmeti vermeyi planladıklarını, K. Mahallesine ise mevcut imkânlar dâhilinde toplu taşıma aracı tahsis edemeyeceklerini fakat COVID 19 salgınının önlenmesine ilişkin alınan tedbirlerin kaldırılması ve araç temin işlemlerinin gerçekleştirilmesiyle birlikte yapılacak güzergâh düzenlemelerinde K. sakinlerinin taleplerini tekrardan değerlendireceklerini belirtmiştir.

9. 6701 sayılı Kanunun 18’inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca muhataptan alınan cevap başvuranın görüşünü almak üzere 08/06/2020 tarihinde başvurana iletilmiş ve başvuranın yazılı görüşü talep edilmiştir.

10. Başvuran, muhatapın cevabına ilişkin verdiği yazılı görüşünde; ... Belediyesi’nin yolcu yoğunluğu ve yolculuk taleplerinin sürdürülebilir olmadığı gibi birçok farklı gerekçeyi

bahane ederek K. Mahallesi'ne ulaşım hizmeti vermediğini, yöre halkı olarak 2014 yılından itibaren mahallelerinin şehir içi ulaşım ağına dahil edilmesi için ... Belediyesi'ne yaptıkları başvurulardan herhangi bir sonuç alamadıklarını, ilgili idarenin bu tavrının görevi ihmal etme, yerine getirmeme, kamu hizmeti sunmaktan kaçınma gibi özellikler barındırdığını ifade ederek başvuru dilekçesindeki taleplerini yinelemiştir.

11. Başvuran, yazılı görüşünde ... E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunduğundan dolayı imkanlarının kısıtlı olduğunu belirterek; K. Mahallesi ve mahalleye yakın bölgenin coğrafi durumunu gösteren bir çizim yapmış ve K.'nin bir çok yerleşim biriminin kesişim noktasında yer aldığını, K.'ye komşu ve yakın ... Mahallerinin nüfus yoğunluğu, yol durumu ve topoğrafik yapılarının, K. Mahallesiyle benzer özellikler taşımasına rağmen ... Belediyesi'nin ulaşım ağına dahil edildiğini, ... Güzergahında yer almalarına rağmen K. ve Ç. Mahallerinin şehir içi ulaşım ağına dahil edilmediğini öne sürmüştür. Bunun nedeninin ise seçimlerde mahalle sakinlerinin iradelerini X partisinden yana kullanması ve X partisinin her iki mahallede de birinci parti olarak çıkması olduğunu ayrıca yöre halkının da bu kanaatte olduğunu, bunun yanında Y parti üyesi birçok kişinin mahalleye ulaşım hizmetinin Y partisinin seçimi kazandığında geleceğini belirttiğini iddia ederek maruz kaldıkları bu siyasi ayrımcılığın sonlandırılarak mahalleye, bahse konu ulaşım hizmetinin sunulması, ilgili idareye görevini kötüye kullandığından idari yaptırım uygulanması talebinde bulunmuştur.

III. İLGİLİ MEVZUAT

12. Anayasa'nın başlangıç bölümünün 6'ncı paragrafında: *"Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu;"* yazmaktadır.

13. Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" kenar başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

14. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (İHEB)'in 2'nci maddesi şöyledir: *"Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir."* Beyanname'nin 21'inci maddesinin ikinci fıkrasında ise *"Herkesin ülkesinin kamu hizmetlerinden eşit olarak yararlanma hakkı vardır."* hükmü yer almaktadır.

15. BM Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesinin 2'nci maddesine göre *"Herkes yasalar önünde eşittir ve hiçbir ayırım gözetilmeksizin yasalarca eşit derecede korunur. Bu bakımdan yasalar her türlü ayrımı yasaklayacak ve ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka fikir,*

ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum veya diğer statüler gibi her bağlamda ayrımcılığa eşit ve etkili korumayı temin edecektir.”

16. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) “Ayrımcılık Yasağı” başlıklı 14’ üncü maddesi şöyledir: “Bu Sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya toplumsal köken, ulusal bir azınlığa aidiyet, servet, doğum başta olmak üzere herhangi başka bir duruma dayalı hiçbir ayrımcılık gözetilmeksizin sağlanmalıdır.”

17. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun “Büyükşehir Belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları” başlıklı 7’nci maddesinin (f) bendi “Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettiirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.” şeklinde düzenlenmiş, (p) bendi de ise “Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettiirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek. (Ek cümle: 16/5/2018-7144/14 md.) Büyükşehir içindeki toplu taşıma hatlarıyla ilgili olarak; şehir merkezine olan uzaklık, nüfus ve hattı kullanan sayısı kriterleri esas alınarak tespit edilecek hatlarla ilgili toplu taşıma hizmetlerinin işlettirilmesine karar vermek.” görevlerini büyükşehir belediyelerine vermiştir.

18. 5216 sayılı Kanun’un “Ulaşım hizmetleri” başlıklı 9’uncu maddesi şöyledir: “Büyükşehir içindeki kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerindeki her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluşları ile, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun görevlendireceği ilgili odanın temsilcisinin katılacağı Ulaşım Koordinasyon Merkezi kurulur. İlçe belediye başkanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların görüşülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar. Ulaşım Koordinasyon Merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla ilgili üye olarak belirlenmeyen ulaşım sektörü ile ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ihtisas meslek odalarının temsilcileri de davet edilerek görüşleri alınır. Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırları dahilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır. Ulaşım koordinasyon merkezi kararları, büyükşehir belediye başkanının onayı ile yürürlüğe girer. Ulaşım koordinasyon merkezi tarafından toplu taşıma ile ilgili alınan kararlar, belediyeler ve bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgililer için bağlayıcıdır. Koordinasyon merkezinin çalışma esas ve usulleri ile bu kurullara katılacak kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılan yönetmelikle

belirlenir. Büyükşehir belediyelerine bu Kanun ile verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.”

19. 20/04/2016 tarih ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun “Tanımlar” başlıklı 2. maddesinin (d) bendi şöyledir: “*Doğrudan ayrımcılık: Bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanılarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi*” ifade eder.

20. 6701 sayılı Kanunun “Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı” kenar başlıklı 3’üncü maddesi şöyledir: “(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. (3) Ayrımcılık yasağının ihlali hâlinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür. (4) Ayrımcılık yasağı bakımından sorumluluk altında olan gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri, yetki alanları içerisinde bulunan konular bakımından ayrımcılığın tespiti, ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.”

21. Aynı Kanunun 9’uncu maddesinin 1’inci fıkrasının (g) bendi “*Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek.*” ifadesine yer verir.

22. Mezkur Kanunun “ispat yükü” kenar başlıklı 21’inci maddesine göre “*Münhasıran ayrımcılık yasağının ihlali iddiasıyla Kuruma yapılan başvurularda, başvuranın iddiasının gerçekliğine ilişkin kuvvetli emarelerin ve karine oluşturan olguların varlığını ortaya koyması hâlinde, karşı tarafın ayrımcılık yasağını ve eşit muamele ilkesini ihlal etmediğini ispat etmesi gerekir.*”

IV. DEĞERLENDİRME

A. Kabul Edilebilirlik Yönünden Değerlendirme

23. Başvuran Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunun 3’üncü maddesinin 2’nci fıkrasında belirtilen ayrımcılık temellerinden “siyasi ve felsefi” görüş temelinde ayrımcılığa maruz kaldığını iddia etmiştir.

24. Kurumumuz tarafından yapılan araştırmada; Yüksek Seçim Kurulu (YSK) verilerine göre 24 Haziran 2018 tarihli 27’nci Dönem Milletvekili Genel Seçimlerinde ... İlının K. Mahallesinde, X partisinin 219 geçerli oyun 84 tanesini aldığı, Y partisinin ise 51 oyda kaldığı; 31 Mart 2019 Mahalli İdareler Seçimi Büyükşehir Belediye Başkanı seçiminde ise X partisi ... Belediye Başkanı Adayının, K. Mahallesine kayıtlı seçmenlerin 123 tanesinin oyunu aldığı, Y partisi adayının ise 41 oy aldığı görülmüştür. Bu durum, başvuranın dilekçesinde yer verdiği siyasi ve felsefi görüş temelindeki ayrımcılık iddiaları hakkında ileri bir inceleme yapılması için yeterli bir karine oluşturmaktadır.

25. Öte yandan başvuruların esas incelemesinin yapılabilmesi için başvuru konularının 6701 sayılı Kanunun 5'inci maddesinde yer verilen ayrımcılık yasağının kapsamı içerisinde de olması gerekmektedir. Söz konusu maddenin 1'inci fıkrasında; *"Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz."* hükmü yer almaktadır. Somut olayda başvuran 2015 yılından itibaren ulaşım hizmetinden yararlanmak için doğrudan ve dolaylı olarak (... Valiliği, K. İlçe Kaymakamlığı, Başbakanlık İletişim Merkezi, CİMER ve Kamu Denetçiliği Kurumu aracılığıyla) mütemadiyen ... Belediyesi'ne başvuruda bulunmuş fakat başvuruları ... Belediyesi tarafından çeşitli gerekçelerle reddedilmiştir. Eldeki veriler ışığında; başvuranın, siyasi görüş temelinde ayrımcılığa uğradığı ve bundan dolayı ulaşım hizmeti alamadığı iddiasının esas yönünden incelenmesinin uygun olduğuna karar verilmiştir.

B. Esas Yönünden Değerlendirme

26. İdare hukukunun en temel kavramlarından kamu hizmetiyle ilgili, doktrinde yapılmış birçok tanım olsa da bu tanımların ekseriyetle yoğunlaştığı nokta, devamlılık gösteren bir toplumsal ihtiyacın tatmini olgusudur. Şu bir gerçektir ki toplum üyeleri, yaşadıkları her dönemde bireysel olarak karşılayamadıkları bazı ihtiyaçlara sahip olmuşlardır ve bu ihtiyaçların giderilmesi için belirli bir organizasyona gereksinim duymuşlardır. Bu organizasyon gereksinimini de devlet yani idare devreye girerek halletmiştir. Bu bağlamda gelişen olaylar zincirinde zaman içerisinde idarenin işlevi ile kamu hizmeti arasında sıkı bir ilişki kurulmuştur. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 20/03/1996 tarih ve 22586 sayılı kararında kamu hizmetini tanımlarken kamu hizmetinin devlet ya da diğer kamu tüzel kişileri tarafından ya da bunların gözetim ve denetimi altında, genel ve ortak gereksinimleri karşılamak, kamu yararını veya çıkarını sağlamak için yapılan ve topluma sunulmuş bulunan sürekli ve düzenli etkinlikler olduğunu belirtmiştir.

27. Kamu hizmetleri hayata geçirilirken bir takım temel ilkelere bağlı kalınması gerekir. Bu ilkeler tüm kamu hizmetleri için asgari müşterek ilkeler olmanın yanı sıra kamu hizmetinin özüne sıkı sıkıya bağlıdır. Bu ilkelere bağlı kalınmadığı zaman, kamu hizmeti sahip olduğu niteliği kaybedeceği gibi sunulan hizmet kamunun bir hizmeti olmaktan çıkar. Kamu hizmetinin doğasında var olduğu kabul edilen bu ilkeler sırasıyla kamu hizmetinde süreklilik, kamu hizmetinde uyarılama, kamu hizmetinin ücretsiz olması ve kamu hizmetinde eşitliktir.

28. Kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde uyulması gereken en temel ilke hiç kuşkusuz eşitlik ilkesidir. Bu ilke, ulusal mevzuatın yanı sıra Türkiye'nin taraf olduğu birçok uluslararası sözleşmede de detaylı bir şekilde düzenlenmiş ve güvence altına alınmıştır. Anayasa'nın başlangıç bölümünün 6'ncı paragrafında her Türk vatandaşının Anayasa'daki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanacağı; milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme, maddi ve manevi

varlığını bu yönde geliştirme hakkına doğuştan sahip olduğu ifade edilerek bir manada Anayasa'nın haklardan yararlanmada eşitliğe ilişkin düzenlemesinin kamu hizmetleri faaliyetlerine de uygulanabileceği ifade edilmiştir.

29. Anayasa'nın "Kanun önünde eşitlik" kenar başlıklı 10'uncu maddesinde herkesin dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu ve devlet organları ile idare makamların bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorunda oldukları belirtilerek, idarenin kamu hizmetini dilediğine sunmakta özgür olmadığı, eşitlik ilkesi gereğince idarenin kamu hizmetlerinde ayrımcılık yapmamasının ve çoğulculuğa saygı göstermesinin idarenin bir yükümlüğü olduğu ve idare makamlarının bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uymak zorunda oldukları ifade edilmiştir.

30. Somut olayda başvuran; 2014 mahalli idare seçimleriyle birlikte ... Belediyesi'nin kurulduğunu, yasayla birlikte K.'nin da köy statüsünün kaldırılarak mahalleye dönüştüğünü ve ulaşım hizmeti alımı bakımından İlçe ve Büyükşehir Belediyesine bağlı hale geldiğini; fakat geçen altı yıllık sürede ... Belediyesi'nin sorumluluğunda olan ulaşım hizmetinin mahallerine verilmediğini öne sürmüştür. Başvuran, konuyla ilgili mahalle sakinleriyle birlikte ... Belediyesi'ne başvuruda bulunduklarını ancak bir sonuç alamadıklarını, mahalleli olarak seçimlerde siyasi iradelerini X partisinden yana kullandıkları için Y partili ... Belediyesi tarafından mahallerine ulaşım hizmeti verilmeyerek cezalandırıldıklarını iddia etmiştir. Başvuran, ... Belediyesi'nin K. Mahallesini şehir içi ulaşım planına dahil etmemek için bölgenin topoğrafik yapısını, yol durumunu, yolculuk taleplerini ve hat açma kriterlerini bahane ettiğini fakat bunun gerçeği yansıtmadığını, aynı topoğrafik yapıya sahip ve yoğun olarak Y partisine oy vermiş ... gibi mahallelerin şehir içi ulaşım ağına dahil edildiğini; ancak siyasal tercihinin X partisinden yana kullanmış K. ve Ç. Mahallerinin ise ulaşım ağına dahil edilmeyerek ayrımcılığa uğradıklarını öne sürmüştür.

31. Muhatap kurum, K. ilçesinde İl Trafik Komisyonunun aldığı karar doğrultusunda, K. Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi bünyesinde ... plaka grubunda yolcu taşımacılığı faaliyeti yapan araçların, UKOME'nin 18/18/2016 tarihli kararı ile ... Belediyesi'nin denetim yetkisinde bulunan Özel Toplu Taşıma Aracı statüsüne dönüştüğünü ve bu araçların ... güzergahındaki seferlerde ... mahallelerine uğradığını ancak K. bölgesinin yolcu yoğunluğu ve yolculuk taleplerinin sürdürülebilir toplu taşıma kriterlerini sağlamadığı için bu hatta dahil edilmediğini ifade etmiştir. Muhatap, ulaşım hizmetine tahsis ettikleri araçların sayısının sınırlı olduğunu, toplu taşıma hizmeti bulunmayan mahallelere araç sayılarına bağlı olarak kademeli bir şekilde ulaşım hizmeti vermeyi planladıklarını, K. Mahallesine ise mevcut imkânlar dâhilinde toplu taşıma aracı tahsis edemeyeceklerini; fakat COVID-19 salgının önlenmesine ilişkin alınan tedbirlerin kaldırılması ve araç temin işlemlerinin gerçekleştirilmesiyle birlikte yapılacak güzergâh düzenlemelerinde, K. sakinlerinin taleplerini tekrardan değerlendireceklerini belirtmiştir. Muhatap idare cevabında, oy oranları üzerinden siyasi görüş temelinde ayrımcılık yapmadığına dair ayrıca bir açıklama yapmamıştır.

32. Başvurunun incelenmesi sırasında Kurumumuz tarafından elde edilen bilgi ve belgelere göre; başvuran dahil olmak üzere 90 mahallelinin 2015 yılında ... Belediyesi'ne

toplu taşıma hizmeti için imzalı dilekçe verdiği, ... Belediyesi'nin ise talebin belediye filosuna katılacak araçlarla ileride değerlendirileceği şeklinde cevap verdiği görülmüştür. Muhatap ... Belediyesi, 2020 yılında yapılan başvuru kapsamında Kurumumuza sunduğu yazılı görüşünde de benzer şekilde bir cevap vererek araç teminini müteakip yapılacak güzergâh düzenlemelerinde talebin tekrar değerlendirilmeye alınacağını ifade etmiştir. Ancak eldeki veriler ışığında, muhatap belediyenin 5 yıldır söz konusu hizmeti sağlama konusunda ilerleme kaydetmediği anlaşılmaktadır.

33. Başvuran muhatap tarafa yazdığı dilekçelerde; hastane, adliye, noter, otogar, kütüphane, spor salonu gibi imkânları bulunan Y. ilçesine günde 2-3 defa sefer düzenlenmesi talebinde bulunmuştur. Ayrıca tutuklu olarak bulunduğu cezaevine ailesinin gidip gelmesi için de mahallelerinde ulaşım hizmetinin gerekli olduğunu öne sürmüştür. Günümüzde hala nüfus yoğunluklarından kaynaklı olarak birçok ekonomik ve sosyal hizmetin şehir veya ilçe merkezlerinde toplanması, kırsal kesimlerde yaşayan vatandaşların bazı haklardan yararlanmasına engel olabilmektedir. Bu yüzden kırsal kesimde yaşayan vatandaşların kanunen tanınmış hak ve özgürlüklerden eşit bir şekilde yararlanmalarında ulaşım hizmeti kritik bir rol oynamaktadır. Bu hizmetin sağlanmasında da mahalli idarelerin büyük rolü bulunmaktadır. Nitekim Anayasanın 127'nci maddesi, mahalli idarelerin; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulduğunu belirtmektedir. Somut olayda, başvuranın ve mahalle sakinlerinin sağlık, yargı, eğitim gibi hizmetlerden eşitlik ilkesi temelinde faydalanması için öncelikli olarak ulaşım ihtiyaçlarının karşılanması gerektiği değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda başvuranın Y. ilçesine günde 2-3 sefer yapılması yönündeki talebi makul görülebilecek bir taleptir. Ancak muhatap ... Belediyesi, mahalle halkının imza toplamasına ve başvuranın mütemadiyen yazdığı dilekçelere rağmen söz konusu güzergaha günde bir sefer bile tahsis etmemiştir. Bu bağlamda ... Belediyesi'nin tutumu, yerel halkın müşterek ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olduğu kanaati oluşturmaktadır.

34. Başvuru konusu olayda; K. ilçesiyle, ilçeye komşu Y. ilçesi arasında ... Belediyesi'nin denetiminde faaliyet gösteren bir yolcu taşıma hattının olduğu ve K. mahallesine coğrafi olarak yakın olan ve ... mahallerinin hattın ulaşım ağına dahil edildiği anlaşılmıştır. Muhatap ... Belediyesi, Kurumumuza sunduğu yazılı görüşünde, K. Mahallesinin yolcu yoğunluğunun ve yolculuk taleplerinin sürdürülebilir toplu taşıma kriterlerini taşımadığı için ... ulaşım hattına dahil edilmediğini iddia etse de iddiasını destekleyecek herhangi bir somut veriyi tarafımıza sunmamıştır.

35. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7'nci maddesi, büyükşehir belediyelerine ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerinin plânlanması ve koordinasyonunun sağlanmasıyla ilgili çok sayıda görev, yetki ve sorumluluk yüklemektedir. Söz konusu madde, *"Büyükşehir içindeki toplu taşıma hatlarıyla ilgili olarak; şehir merkezine olan uzaklık, nüfus ve hattı kullanan sayısı kriterleri esas alınarak tespit edilecek hatlarla ilgili toplu taşıma hizmetlerinin işlettirilmesine karar vermek"* hükmüne de sahiptir. İlgili madde hükmüne göre büyükşehir sınırları içerisinde yer alan yerleşim yerlerine ulaşım hizmeti sağlanmasında esas alınan kriterler arasında nüfus yer almaktadır. 2019 tarihli Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

nüfus verileri incelendiğinde K.-Y. ilçeleri arasındaki ulaşım hattında bulunan ve K. ilçesine bağlı Y. mahallesinin nüfusunun 154, Ç. Mahallesinin 306, D. Mahallesinin 376, K. Mahallesinin ise 318 kişi olduğu tespit edilmiştir. TÜİK verilerinden de anlaşılabacağı üzere K. Mahallesinin nüfus yoğunluğunun, K.-Y. ulaşım hattına dahil edilen ... mahallerinin nüfus yoğunluğundan fazla olduğu, D. mahallesiyse nüfus yoğunluklarının birbirine yakın olduğu saptanmıştır. K.-Y. ulaşım hattının son durağı olan Y. mahallesinin K.'ye uzaklığının 7-8 kilometre olduğu göz önünde bulundurulduğunda, muhatap kurumun K. mahallesinin yolcu yoğunluğunun ve yolculuk taleplerinin toplu taşıma kriterlerini taşımadığı ve mahallenin bundan dolayı K.-Y. ulaşım hattına dahil edilmediği gerekçesinin objektif ve makul bir gerekçe olarak kabul edilemeyeceği değerlendirilmektedir.

36. Başvuranın ... Valiliği aracılığıyla K.'ye ulaşım hattı açılması talebini içeren dilekçesine ... Belediyesi Ulaşım Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından verilen cevapta (21/02/2020 tarih ve 369224739-622.01-E 8183/5224 sayılı yazı) bölgenin topoğrafik yapısı gerekçe gösterilerek başvuranın talebi reddedilmiştir. Başvuran topografyanın bahane edildiğini Kurumumuza yaptığı başvuruda özellikle dile getirmiştir. Ancak muhatap kurum yazılı görüşünde, başvuranın topografyayla ilgili iddiaları hakkında herhangi bir açıklama yapmamış ve belge göndermemiştir. Bu bağlamda, muhatap kurum 6701 sayılı Kanunda yer alan ispat yüküyle ilgili gerekliliği yerine getirmediği kanaati oluşmasına neden olmuştur. Öte yandan 4 Ağustos 2020 tarihinde bir haber sitesinde ... Belediyesi'nin çalışmalarıyla ilgili yayınlanan bir haber metninde, belediyenin K. ilçesine bağlı Ç., Y. ve K. mahallerinde zemin iyileştirme ve asfalt çalışmaları yaptığı ifade edilmiştir. Toplu ulaşım hizmetinin sunulması için uygun bir topoğrafyaya sahip olmadığı iddia edilen bir yerleşim yerinde var olan zeminin iyileştirme çalışmasının yapılması ve yolların asfaltlanması bölgenin topoğrafik olarak toplu ulaşımına uygun olduğu kanaatini oluşturmuştur.

37. 6701 sayılı Kanun'a göre doğrudan ayrımcılık, bir gerçek veya tüzel kişinin, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden karşılaştırılabilir durumdakilere kıyasla eşit şekilde yararlanmasını bu Kanunda sayılan ayrımcılık temellerine dayanarak engelleyen veya zorlaştıran her türlü farklı muameleyi ifade eder. Başvuru konusu olayda, ...Belediyesi'nin toplu taşıma hizmeti görevini yerine getirirken söz konusu mahallelere eşit hizmet sunmadığı, K. Mahallesine sağlanması gereken ulaşım hizmetinin, 2014 yılından itibaren ... Belediyesi'nin yetki ve sorumluluğunda olmasına rağmen bu hizmetin belediye tarafından sunulmadığı ve kamu hizmetine egemen olan eşitlik ilkesinin ihlal edilerek doğrudan ayrımcılık yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

V. KARAR

Açıklanan mevzuat ve gerekçeler çerçevesinde;

1. Başvuranın, felsefi ve siyasi temelde ayrımcılığa uğradığı iddialarını içeren başvurusunun **KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA**,

2. Başvuranın, felsefi ve siyasi temelde ayrımcılığa uğradığı iddiaları açısından **AYRIMCILIK YASAĞI İHLALİ YAPILDIĞINA**,

3. Muhatap hakkında 10.000,00-TL İDARİ PARA CEZASI UYGULANMASINA,

4. Kararın KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

5. Kararın taraflara TEBLİĞİNE,

6. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç 15 gün içerisinde Ankara Sulh Ceza Mahkemelerinde yargı yoluna başvurulabileceğine,

08.09.2020 tarihinde, Dilek ERTÜRK ve Harun MERTOĞLU'nun karşı oyuyla, OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

Süleyman ARSLAN

Başkan

Mesut KINALI

İkinci Başkan

Can ESEN

Üye

Cemil KILIÇ

Üye

Dilek ERTÜRK

Üye

Halil KALABALIK

Üye

Harun MERTOĞLU

Üye

Hıdır YILDIRIM

Üye

Mehmet ALTUNTAŞ

Üye

Mehmet Emin GENÇ

Üye

Saffet BALIN

Üye

KARŞI OY GEREKÇESİ

İHLAL İNCELEMESİ

Ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin başvurular ile insan hakları veya ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin resen yapılan incelemeleri karara bağlamak, bu başvuru ve incelemelere ilişkin gerekli hâllerde uzlaşma sürecini sonuçlandırmak, ayrımcılık yasağı ihlallerine ilişkin bu Kanunda öngörülen idari yaptırımlara karar vermek Kurulun görevleri arasındadır.

6701 sayılı Kanun ayrımcılıkla ilgili tüm hususları ayrıntılı olarak düzenlemiştir. Bu sebeple bu kanuna Ayrımcılıkla Mücadele Kanunu denebilir. Ayrımcılık temelleri, ayrımcılık türleri, ayrımcılığın kapsamı AB standartlarına uygun hatta daha geniş bir şekilde alınmıştır.

Kurum inceleme, araştırma, ziyaret ve raporlama görevlerini kanun kapsamında kalarak yerine getirmelidir. Yapılacak yorum ve değerlendirmelerde ise ulusal ve uluslararası mevzuatlardan istifade edilmelidir.

Kuruma gelen dilekçelerin 17. madde kapsamında hiçbir değerlendirmeye tabi tutulmadan başvuru olarak kabul edilmesi, işleme konması ve karar için kurul gündemine getirilmesinin doğru bir yol olmadığı kanaatindeyiz.

Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

Söz konusu incelemede tartışılması gereken hususlar:

- 1-Başvuranın uğradığı zarar
- 2-Muhatabın bu zararı nasıl verdiği (İlçe Belediyesinin ulaşım hizmetinde hiç mi dahil yok)
- 3-En önemlisi faydalanılmasına engel olunan hak ve hürriyet hangisi?
- 4-Ayrımcılık temellerinden biri olan “siyasi görüş” nedir?

Kanun kapsamında kalarak bu hususlar ele alınmalı ve hak temelli bir yaklaşımla bir sonuca varılmalıdır.

Bunlardan hiçbirini yapılmayarak, Büyükşehir Belediye Kanunu’nun ilgili maddesi ve YSK seçim sonuçları delil alınarak soyut bir gerekçe ile karar alınmıştır.

Bu sebeplerle kurul kararına iştirak etmiyoruz.

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi